

.....
190.547

OSZK

1.
.....

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

QUOD LIBET

Flammadei Davaga

Uyem

F. R.

Seestgen Sabore.

Longy & Co.

*

Fig 1

2

3

4

5

6

IV. Theil von B. ally. N.

TÖVISEK
ÉS
VIRÁGOK.

*Werke des Geists und der Kunst sind für den Pöbel
nicht da.*

GÖTHE.

*Karintzy Ferentz
által.*

Kevés számú Nyomtatványokban.

S Z E P H A L O M,

1 8 1 1.

364
—
1891

Pfeifer Manóval
vétel

2. abs. m.
1150 ki

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

190.547/1

LAISTROM.

Herculeszhez	Lap	1
Az Olvasóhoz		2
A' nagy titok		2
A' kész Írók		3
Soloecismus		3
Synizésisz		3
A' vak		4
A' nehéznyelvű		4
Orthoepia		5
Az Igazságkereső		6
Correctio		6
Írói érdem		6
Szokott és szokatlan		7
A' Neo- és Palaeologosz		7
Eggy Fecsegőhöz		9
Fonákság		9
Pirító javallás		9
Fenntebb stylus		10
Arbuscula		10

Prózai 's Poetai szóllás	Lap	10
A' két Természet		11
Lukai		11
A' szavas Idióta		12
A' Pedánt		12
Az Avatlan		13
Az Iskola' törvényei		13
Purismusz		14
A' Szép és a' Jó		14
Legfőbb leczke		16
A' békák		17
Kocczantyúsi		23
A' Disztichon' feltalálása		24
Himfy		24
Ráday		25
Fábchich		26
Péczeli		27
Báróczy		28
Baróti Szabó		29
Sylvester		30
Kis és Berzsenyi		33
A' Lúdhattyú		35
Epigrammai Morál		36
Az én Sugallóm		37

HERCULESZHEZ.

Hatalmas Herculesz, te Bajnokisten!
Dicső fajzatja a' Mennydurrogtatónak,
Kinek most már fényében osztozol!
Te nem csak a' föld' undok szörnyeit,
A' hétfejű Hydrát, a' holdszülötte
Oroszlánt, és a' Créta' vad-bikáját,
'S a' mind ezeknél rettentőbb Buzíriszt,
Diómedeszt, 's a' hármás Géryont,
'S a' tűzokádó Cacuszt öldöséd-el.
Hogy jót tehess, te nem kerülted a'
Kevésbbé bajnok tettet is; 's az ól'
Marhájinak szemetjeit kihánytad;
'S ég föld javallta hasznos tetteted.

'S a' mit te nem szégyeltél, Bajnokisten
Dicső fajzatja a' Mennydurrogtatónak,
Én nyomorúlt embercse, szégyeneljem?

AZ OLVASÓHOZ.

„Apróságok ezek!“ — Vaj azok! de k
várakat épít,

A' legapróbb szegnek, tudja, mi hasz
na vagyon.

Krajnyai vásárookra darócz kell, és olaj.

A' ki

Közre bocsát minket, ismeri Publi-
cumát.

A' NAGY TITOK.

Jó t's jól! Ebben áll a' nagy titok. Ezt
ha nem érted,

Szánts és vess; 's hagyjad másnak az
áldozatot.

A' KÉSZ ÍRÓK.

Béna vagy és tánczolsz, a' nyelvet nem tudod és írsz ;
Szárnyad ugyan nincsen, Cserdi: de rajta ! repülj.

SOLOECISMUSZ.

Hogy soloecisszálók, nevet Ordosi. Kába, ne vess bár !
Nem botol a' ki helyén tudva 's akarva botol.

SYNIZESISZ.

Diphthongot röviden hangzatni tilalmas Opornak.
Hall, de szemével, Opor : lát, de fülével, Opor.

A' V A K.

Van szemed és így látsz? Melly paralo-
gismus ez! Oh ha
Látni vagyon kedved, Hályogi, látni
tanúlj.

A' NEHÉZNYELVÜ.

Kárischt mond, 's Pszikhét, ha Pszüchét kell
mondani, 's Cháriszt,
És Témisz-tók-lescht Györi The-mi-
szto-cleszért,
'S Kíosch- 's Lezbóschnak, Kémiának 's
Mekhanikának,
A' mi Chiósz, Lezbósz, Chemia, Me-
chanica.

Szent Adrastea, mérj bosszút ez otromba
beszédért!

Meg van az; a' svábnál Györi Giehri
leve.

ORTHOEPIA.

Útálja a' poetát számban Baki, 's mondja
poétát,

'S venni, így szóll, rövid é-t nemsza-
bad éta helyett.

Róma pedig kettős rövid hanggal mondta
pater-jét,

'S satrapa lett satrapesz, 's Androma-
cha Andromache.

'S a' mi Venusz volt ott, nálunk leve Vé-
nusz, Amorjok

Ámor, 's a' gabonák' asszonya nem
Ceresz itt.

Jó, Baki tudni: de néha nem árt nem tud-
ni is. Óhajt

Ő nékem tudományt, én neki vájt fü-
leket.

AZ IGAZSÁGKERESŐ.

Meg nem foghatom azt! Ez örök szava-
járta Kabának.

Nagy baj, jó Kaba: de róla nem én
tehetek.

Hű szívet kíván az Igazság, 's hajlani min-
dég

Készet. Vagy ne tagadd, jó Kaba,
vagy ne keressd.

CORRECTIO.

A' foltatlanság fő érdemed és legutolsó;
Mert csak aléltságod kútfeje, vagy
nagy erőd.

ÍRÓI ÉRDEM.

Szóllj! 's ki vagy, elmondom. — — Ne
tovább! ismerlek egészen.
Nékem üres fecsegőt fest az üres fe-
csegés.

Íz, szín, tűz vagyon a' borban, ha Hegy-
aljai termés:

Íz, csín, tűz vagyon a' versbe', ha
mesteri mív.

SZOKOTT és SZOKATLAN.

Berki szokottat imád. Nekem az kecses
a' mi szokatlan;

'S kényesbb vagy makacsúlt ízletem
újnak örül.

A' mit Berki szeret, megavúlttá válhat;
az újért

Hamvamat a' Maradék áldani fogja,
tudom.

A' NEO- és PALAEOLOGUSZ.

Nem magyar a' nyelv már, nem az a' ruha!

Németes ízlés

Lepte-meg ezt és azt, 's korcsosodás-
ra jutunk!

Így kesereg Fűr-mender Uram, mivel Ur-
fija térdig-

Ero mentéjét Párizsi módra szele,
'S négy öt kendőtől vastag nyaka, 's üstö-
ke borzas,

'S ah! a' hunczfutka 's czaflí becsébe
veszett.

'S csendet mond mikor ír, 's kecsét és kegyet;
a' mi reménység
Volt eddig, hosszú mondani! neki re-
mény.

'S év neki az esztendő, 's szeretett lyány-
kája barátné,

'S futja Komám-asszonyt 's csillagom-
adta Borist.

Fűr-mender, te ne légy Urficska: te, nagy
Für-men-der,

Légy Fűr-mender! te, légy Elegánt,
Elegánt!

EGGY FECSEGÖHÖZ.

Mikrologiéd minket sokat elgyötör. Oh,
de miért vagy
Eggyütt Mikro- Pikro- Mákro- Ma-
kárologósz!

FONÁKSÁG.

Repkényes poharat vártam, 's adsz vastag
ebédet.
Koldusidat tartsd jól, Döbrei; nem
vagyok éh.

PIRÍTO JAVALLÁS.

Míveim között neked ez tetszik, Szalavári,
leginkább.
Nem hittem rossznak: már, Szalavá-
ri, gyanús.

FENNTEBB STYLUS.

„Engemet a' sokaság ért 's kedvel.“ —

Pór sereg, erre!

Lörét árulok 's nyírvizet; édes ital.

ARBUSCULA.

Látta, hogy a' vad nép, melly ötet pissze-
gi, tapsol

A' rossz Játszóknak, Roscia, 's tűz-
nek hevült.

A' te javallásod, pór rend, ugymonda, gya-
lázat;

Mesteri játszásom csak Lovagénak
örül.

PRÓZAI 'S POETAI SZÓLLÁS.

Természet, te vagy a' törvény 's a' mester.

Igazgassd

Verseimet, 's hagyjad folyni szabá-
sod után!

Így Futaki. És mivel az prózáját szórja,
külömbőség
Nincsen verse között 's prózai műve
között.

A' KÉT TERMÉSZET.

A' Poezisz kikap a' népből 's a' durva va-
lóból,

És kiesebb tájra 's lelki valóba vezérl.
És te kevélykedel e, hogy az eltévedtet
az eggy és

Szent Természethez, Nyáradí, visz-
szavonod?

A' mit lát, maga, Nyáradinak, Természet.

Ez eggy az:

A' Mesterség' Természete néki nem az!

LUKAI.

Te czifra szókkal élsz, 's poéta nem vagy,
Képben bujálkodol, 's poéta nem vagy,

Ömölnek rendeid, 's poéta nem vagy,
Phoebuszt kiáltozod, 's poéta nem vagy,
Csók és bor éneked, 's poéta nem vagy,
Mi híjod? Értem én: Poéta nem vagy!

A' SZAVAS IDIOTA.

A plus B aequale X? Nem igaz! mond
Zugdi; hisz' A B
Ab! 's Kántot szidja — — Zugdiak,
értitek ezt?

A' PEDANT.

Melly levítások ezek! mond Ő Gravitása.
— Csudáloed?
Ő Gravitása körül nem hever e' levítás.
Ő dudog, és méltán! ha talán más sírna,
nevetné.

Oh, be komor gravitás! oh be fonák
gravitás!

AZ AVATATLAN.

Ámbár lelkeket Ísisz és Osírisz
Elysjumba kapá, nem állhatám-meg,
Hogy nagyot ne kaczagjak, a' midőn egygy
Füstös Amphionunk, kit édes hangjaid
Tornáczodba vonának, ezt kiáltá:
'S jaj, mint bíg az imillyen! Andri, hallod
Mint meg bíg? Uczu, kezd-e! Hol la-
kik Kend...!

AZ ISKOLA' TÖRVÉNYEI.

Járj egyenestt! ki ne térj! így rendeli az
Iskola; nem szép
A' mi szabásom előtt helytelen, a' mi
hibás.
Járj szabadon! ne remegj! mond Aesthesisz;
és ha van ok rá,
Térj-ki; ne hidd hogy szép 's jó le-
het, a' mi feszes.
'S a' Génie pártázott fővel jő, 's sanctionálja
A' mit az Iskola tilt, a' mit az Aesthe-
sisz hágy.

PURISMUSZ.

A' Génie 's sanctionál füledet bosszantja.

Nem érted.

Értsd! 's nem fogja tovább sérteni
gyenge füled'.

A' SZÉP ÉS A' JÓ.

Veszett idő! veszett erkölcs! veszett Poé-
zis!

Nem kell nekem, ha mérget hoz, a' lépes
méz is.

Eggy a' szép 's jó, eggy a' rossz 's rút,
mond a' Morál,

Pedig hamis ügy mellett az nem perorál.

Hijába szóll öellene az új Aesthésis,

Csal a' ravasz, bolondnak jó még a' fa-
péz is,

Őrizkedjél ettől, keresztyén Olvasó!

És a' hol maszlagot hint ez, ne mulass, ó!

A' rossz madár a' szentet is bépiskolja;

Ha véték is, elég hogy szép, ezt gondolja.

Ám nézzd a' Piktort, mint festé itt ezt az
Angyalt;

Tudom ezért Luczifernél sok szurkot
falt.

Térde felett ugyan festve vagyon a' gomb,
De félre - csúszott a' lepel, 's csupasz a'
czomb.

'S ím Eszter-Asszony! a' szemmel, nézzd,
még azt is látatja,
A' mit nagy gondnal eltakart szemérmes
patyolatja.

A' Piktör szép emlőt akart és szép czom-
bot látatni,

Mintha el nem kellett volna a' képen ta-
kartatni.

És mintha, a' hol ők vannak, nem volna
váll és csizma!

Ah, ennyi rosszat szül az Aesthesis 's a'
Schizma!

Melly vétkeket tanítgat a' nézőknek a'
theátrum,

Arról jobb nem is szóllani, mert az mind
crimen atrum.

Nem volt ez így míg szóllhatott a' Mol-
nár Albert,
Ki sok országot látott és igen igen sok
tengert!

De még akkor tisztelte a' nép a' Morált,
'S az Aesthésis a' rossz mellett nem perorált.
Még akkor minden azt hitte, hogy szép a' jó;
Most megfordíták, Keresztyén hív Olvasó!
Nem kell, nem kell, ha mérget hoz, a' lé-
pes mézis!
Veszett idő! veszett erkölcs! 's te méte-
lyünk, soh' átkozott Aesthézis!

A' LEGFŐBB LECZKE.

Könyvgyártó! kontár és czéhbeli! vedd
Vedd a' fő leczkét 's értsd: *Thüe tais*
Chárisin! *)

*) Görög szók: *Áldasd a' Grátsiáknak.*

A' BÉKÁK.

Brekeke!

Brekeke, brekeke!

Kloáx! Tuú!

Brekeke, brekeke,

Brekeke! Kloáx! Brekeke! Tuú!

Brekeke, brekeke, brekeke,

Brekeke, brekeke, brekeke, bre-

keke!

Kloáx, kloáx! Tuú, tuú!

Brekeke! Tuú, tuú!

Brekeke, brekeke!

Kél a' Hold' szép kereke,

Ébred a' tók' gyermeke,

Zeng lakások' feneke.

Brekeke, brekeke!

Kloáx! Tuú!

Kloáx, kloáx! Tuú, tuú!

Zeüsz bennünket szerete,

A' midőn szent végzete,

A' vizekbe szöktete.
Brekeke, brekeke, brekeke!
Kloáx, kloáx! Tuú, tuú!

Eggykoron az ő ege
Volt lakunk, —'s ez nem rege
Ah, de a' Phoebus' melege
Veszélyt vona ránk.
A' békanép
Rakásra hullt-el.
Nem volt segéd!
Nem volt segéllő!
A' nép' fejedelmei
Az Istének' atyját
Arczaikra borúlva
Kiáltozák.
Nem hallja-meg ő!
Mert Nemesisz
Veszélyt parancsolt.
Nem tűrte szerencsénk'!
Nem tűrte hatalmunk'!
Nem nagy ragyogásunk'!
De végre haragja

'S az isteni bosszú
Határt találtak.
'S Batrachósznak serege
Éledni kezdett.
Visszatért az ég' kegye,
Júnó érettünk rettege,
'S elboríta fellege.
Brekeke, brekeke, brekeke!
Kloáx, kloáx! Tuú, tuú!

A' régi' helyébe
Szép lak juta nekünk,
Mint az vala, szép.
Kristályvizeink közt
A' Nap' nyila minket
Nem érhet-el itt.
Nekünk Poseidon,
A' tengeri Zeüs,
Védünk, Atyánk,
Hatalmas urunk,
Nagy Istenünk,
'S a' Trítónok
'S a' Néreidek

Hív rokonink.

'S ha Síríusz

Forrasztja lakunkat,

'S a' földet aszalja,

Hínáros kárpitot

Vonnak felinkbe.

Zeüsz bennünket szerete,

A' midőn szent végzete

A' vizekbe szöktete!

Brekeke, brekeke, brekeke!

Kloáx, kloáx! Tuú, tuú!

A' víz' lakóji

Mind szótlanok.

Lantjával Apoll

Nem illeté-meg

Csak egyyiket is.

'S az a' kevély madár,

Kit hintajába fog

Anádyomene,

Néma mint a' czet

'S a' cachalot,

És a' viza 's a' tok.

Csak mi vagyunk — Mi! —

A' vízi Caménák'

Egyedül kedvelt fijai.

Brekeke, brekeke, brekeke,

Brekeke, brekeke, brekeke, bre-
keke!

Kloáx, kloáx! Tuú, tuú!

Kloáx! Tuú!

Ha megzendül

Estvéli dalunk,

'S örömünk eltölti az eget,

Előjön Cynthia

Ezerszer ezer

Követőjivel,

'S irigyli szerencsénk',

Irigyli boldogságunk',

Irigyli hogy ő nem vízlakos.

Csudálja az ég

A' néki nem jutott

Bájjengzetet;

Csudálja Tellusz,

És hogy mi vagyunk

Önéki legfőbb dísze, fénye,
Háladattal vallja-meg.
Fülel a' vidék,
'S a' sziklák a' tetőkön
'S vizeinknek boldog szélein
Együtt zengenek velünk.
Brekeke, brekeke, brekeke, bre-
keke!
Tuú! Kloáx, kloáx! Tuú, tuú!

Eggy bús madár,
Színetlen és kicsiny,
Kit a' berkek magok
Legaljasbb árnyaikban
Pirúlva rejtenek-el,
— Neve fülmile —
Meri bájos zengzeteinket
Meggzaggatni jajjaival.
De nem marad-el
Az Istenek'
Bosszúja sokáig,
'S a' vakmerő
Némúlva lakol.

De minket az ég
Saját örömére
'S a' föld' örömére
Zengeni hágy,
Míg a' télnek nyájas álma
Hű karjába nem fogad,
'S a' megifjodott Tavasznak
Szép Hóráji gyenge kézzel
Életre nem költenek.

Brekeke, brekeke, brekeke!
Zeüsz bennünket szerete,
A' midőn szent végzete
A' vizekbe szöktete!
Brekeke, brekeke!
Kloáx, kloáx! Tuú, tuú!

KOCCZANTYÚSI.

Vén Kántor, könyvpenészü Tánczos, pa-
rókás Poéta,
Iszonyodom 's futok . . .

A' DISTICHON' FELTALÁLÁSA.

„Add te Psychét nekem, Amor! ah add, 's
vedd lantomat értte;
Így a' legtisztább két öröm' Istene
léssz.“

Én e Psychémet Apoll? 's e' lantért? Lant
nekem a' nyil —

Mond' ez; 's íme nyila már az egekre
repül.

'S a' mint zengve repül az Olympuszig,
Hexameter lesz,
A' mint zengve leszáll, oh csuda! Pen-
tameter.

HIMFY.

DAYKA. Tűzbe felét! HIMFY. Vetem. D.
Újra felét! H. Ím. D. Har-
madikát még!

H. Lángol az is. D. Jer most; vár az
Olympuszi kar.

R Á D A Y.

Én újabb Mózes voltam, 's népemet
 Kihoztam a' rabság' hajlékiból,
 'S a' hagymatermő honn helyett neki
 Tej- 's méz- 's borfolyta Kánaánt adék.
 Fény' oszlopában ment Apoll előttem,
 Fény' oszlopában én a' nép előtt.
 Megcsaptam a' tengert, 's nyílvá állt az út,
 Megcsaptam a' sziklát, 's folyt a' patak.
 Az új törvénynek kettős ércz táblájit
 Lehoztam a' Parnassz' szent bércziről;
 'S hatalmas jobbom azzal forgatá-fel
 Az undok tisztelet' tornáczeit,
 Lehúllt a' fal, 's a' tábla fenn maradt.
 Apoll kedvelte tiszta tettemet,
 'S bérül öreg zöld kort nyújtott nekem,
 'S szépzengzetű lantot 's hattyúi dalt,
 Kivette fürtjei közzül a' borostyánt,
 'S hogy csendesen feküdjek árnya alatt,
 Önnön kezével szúrta sírom mellé.
 Nagy volt nevem, 's örökre nagy marad.

FÁBCHICH.

Fábchich vala nevem. Az kilencz Szüzek
zordon

Cziterát adának énnekem. Ijedéssel fut
Zöngése elől az, a' kire nem hunyorgottak.
De nem fut a' kit felavatának és érti
Hogy nincs tulajdon köcsök' hiján, midőn
a' szép

Ifjak' 's leányok' táncza közt ruzsabúl
font

Koszorúval ugrik-elő Anácreon, 's rök kent
Szózattal együtt dallja, Kómus és Éván,
A' ti áldomástokat és köz örömöket toldja.
Dücsös hazámnak hív fija! nem egyenlő
bájt

Ád mindeneknek S v á d a. Kedvelém
nyelved',

Buzogtam én is értte. Nevemet áld, tisztöld.

P É C Z E L I.

Libánnak nagy magzatja 's a' picziny
 Izsóp között Zeusz hézagot hagyta,
 És melly igen nagyot! melly végig látha-
 tatlant!

Társaid' sorában, Tölgy, te állsz ugyan,
 Eggy győzedelmes nagy Király, elől;

'S a' szüntelen zöldlombú jegenye,
 A' véle-testvér bús de szép fenyővel,

A' körös, a' bikk, és az illatos hárs,

A' játszva-rezgő nyár, nyír és topoly

És a' juharnak sok neme a' szerént

Hajt térdet és főt néked, mint azok,

A' mellyeket Pomóna 's Flóra véd,

És mint a' Líriodendron és Platán,

A' nagylapú Catalpa 's a' Negundo,

'S te Tölgy-Királyné, szép Acátia!

De Zeusz igaz volt társaidhoz is,

'S becs nélkül még a' fűzet sem hagyá:

Buján ereszt ő gallyakat, sebet tűr,

Hamar tenyész, nem kíván művelést,

Árnyékot tart a' háznak és akolnak.

'S midőn a' vad tetők' dühödt vize
Pusztítja a' jámbor gazda' földjeit,
'S atyai hajlékát elseperni készül,
A' fűz, nem a' tölgy, gátolja a' veszélyt.

Sok a' mit tettem, 's nem volt hasztalan,
A' nem-hazug három rokkás-leány
Ígérését nagy keggysel teljesíté:
Szolgált hazámnak vég lehel'tem is!

B Á R Ó C Z Y.

Birtokomon egygy gyenge leány és egygy
magas Asszony

Versengtek. Mellyem lángola min-
denikért.

Annak zöld amarant és Szejnei rózsza vi-
rított

Messzére-illatozó szép haja' fűrtjei
közt.

Ennek arany fonadék nyúlt-el tunicája'
redőjin,

'S ákátzal-koszorús mitra fedezte fejét.

A' kis selyp Csapodár eltűnt hamar: a'
magas Aszony

Sírom' széléig bírta szerelmeimet,

A' Csapodár kiki tudja ki volt: a' Szentül-
kedvelt

Titkos hívei közt hirdeti sírva nevem'.

BARÓTI SZABÓ.

Isten veled, Virth! és te kedves Pyberem,

Gazdám, barátom, hű neveltem, hű fiam!

Isten veled, jó társam, érdemes Dömém!

'S te, a' kit a' Végzés hazád' határitól

És tőlem olly nagy messze, messze eltola!

Ah, Dávid elhal! A' kemény Halál neki

Fejére mérte már kaszáját. Hetvenes

Izromba' látta, hogy kalongya-rendeit

Ceres kirakta holdjain, és annyszer

Hogy Bacchus új bort szüretett víg bér-
czein.

Ah! sírbe száll, 's gyors szárnyakon re-
pül-el ő

Oda hol Gvadányi, a' magyar Költők' feje,
'S dicső Vezér és nagynevű Histórikus,
Benczém, atyáddal múlat együtt. Nem
hal-el

Neve, bár ha teste rothad is. Te ássd neki
A' vég lakást meg, Bencze, egyyik dom-
bodon.

'S fejéhez ültess önn kezeddél egyy dió-
Fiatalt, hogy árnyék fedje csendes bol-
tomat.

Így a' kit a' bal sors hazájából kicsal,
És a' kit a' jó szent keblébe visszavonsz,
Majd ezt kiáltja, hogyha Virthre ált'-tekint:
Székely Poéta, álmod' csendesen aludd!

S Y L V E S T E R.

Egyy nap' nem épült Róma, 's századoknak
Kellett lefolyni míg a' Tíberisz
A' vályogváros' alkotmányai közt
Merész szökéssel látta a' Pantheon'
Márványait égre kelni partjain;

Méltó lakát a' Minden-Isteneknek.
De a' márványváros tudta mit köszönhet
Ökrésztyányáidnak, nagy Alkotó,
'S tisztelte viskód' döledékeit;
És, míg nálánál szebbet, fényesebbet,
'S nagyobbbat a' Nap nem lát szent egeről,
Tisztelni fogja minden változásban.

Quirínusz én nem voltam, 's Isteneink
Nekem nem adtak olly szép birtokot.
De bár kicsiny 's szűk, Az, ki a' napot
Felhozza 's újra elrejti, 's más 's azon-eggy
Kerül-elő, nem lát most ékesebbet;
'S, ezt mondják Isteneim! nem fog soha.
De parlagon áll a' szép foglalás.
Rajta átok fekszik: told-el, 's lásdd, mi
lesz.

Első valék én, a' ki, mint miveld
A' parlagot, törvényt 's példát adék.
Rádaim követte nyomdokom', 's utána
Kalmár és Birsi 's Molnár; 's eggy időben
Rájniss 's Baróti; két nagy bajnokok.

És, a' kit Ganyméd' helyébe Zeüs
 Olympuszába vitt, Daykám, 's Virág,
 És Berzsenyim, Miklának éneklője.
 Bihart Vitézem, szép környét Tokajnak
 Nagyom tanítá zengzetem' csudálni.
 Erdélyt Arankám, Zsomborim 's Buczim;
 'S érdemlett pártá zöldel fűrtjeiken,
 'S nem lesz idő, melly azt hervadni hagyja.

Híveim' sorában nem volt még na-
 gyobb,
 És oh mikor lesz annyi! mint te voltál,
 Pancratiasta férjfi, Révaim!
 Akár a' Tėjósz' és az Umbria'
 Költőjivel mertél versent szaladni,
 Akár a' nyelv' törvényeit szabád-meg,
 Akár az álom' bódúlt kórjait,
 Egy új Prométheusz, látni kénszerítéd.
 De a' Párca sírbe vitt már téged is.
 Ki lép ürült nyomodba? Nedves arcczal
 Egy délczeg Ifjú hágdos, sírkövedre
 Feltenni kosszorúját. Láng lebeg
 Szép üstökén, 's csókdossa homlokát. —

Horvát, te vagy? Ölellek, érdemes,
Legérdemesbb, legkedveltebb tanítvány!
Menj! fussd a' pályát! Révaink benned él.

KIS ÉS BERZSENYI.

Külömbözök és eggyek arczaik,
Mint lenni kell a' szép testvérekének,
Kik eggy anyának nőttek karjain,
És bájaiban megosztva részesek.

Aranyszög fürtök ékesítik az
Eggyiknek fenn-költ homlokát, 's cyáne'
Színét felülhaladt nagy szép szemek
Szikráznak a' játékos ív alól.

A' másik barna selymet húllogat
Pároszi márvány vállain alá;
'S melly Isten álljon ellent, a' midőn
E' két setét csillag tüzel reá?

Az eggyik Spártai karcsu szép leány,
Körülaggatva a' párducz' leplegével,
Kit a' hegyekben sújtott-meg nyila.

Lezbósz nevelte a' másikat, dalok'
És lant' zengése mellett; ezt mutatja
Fürtjei között az ionkosszorú.
Mellyiké az alma? Ah! ki mondja-meg?

Kiben kétségeim biztos oktatót
Találni szoktak, Delphinek Királya,
Szent és nagy Isten! verd-el e' homályt,
'S, hogy bírja fényed', illessd-meg szemem'.
Tripószodon ég a' tömjén, 's magas
Boltjaidat sűrű felleg tölti-be.
Segíts, itt térdelek —

Ím a' falon
Betük lángolnak: KEDVES NÉKEM A'
NAGY MESTER, ÉS A' VÁLASZTOTT TANÍT-
VÁNY.

A' LÚDHATTYÚ.

*

*„Si mala condiderit in quem quis carmina, jus est
„Judiciumque.“ — Esto, si quis mala! Sed bona si quis
Condiderit? dignum opprobriis latraverit? — „Ohe,
Solventur risu tabulae, tu missus abibis.“*

*

Cayster és nem Dönczös e' szép víz' neve.
Zavaros! bűdös! de szép, mert én, mert
Én lakom.

Én nem vagyok lúd többet, én Hattyú
vagyok

Mert úszni láb és szárny nekem is adat-
tatott.

Pöffedj, begyem, 's te nyak, ha nemi ha-
jolsz, meredj!

Hattyúnyakat jól játszol: a' ki lát csudál.

'S ha tégedet más nem csudál, csudállak Én.

El, el, te Kolcsaggém, vizemnek széliről!

Te úszni nem tudsz; bár fejér tolladdal a'

Hadak' Vezére kalpagának fényt szerezh,

'S gyémántboglárt rak rája. Nem tudsz

úszni te!

Tudok én igen jól! — Oh kegyetlen Is-
tenek,

De mért adátok nékem illy csúf gágogást!
Miért adátok nékem illy csúf gágogást!!
Miért, miért e' rút, ez ocsmány gágogást!!!

EPIGRAMMAI MORÁL.

„Bántani mást vadság...” — 'S más a'
lélektelen Író?

Azt hozzád 's hozzám nem köti sem-
mi kötel.

Csípd, döfd, rugd, valahol kapod a' gaz
latrot! Az illyet

Ütni, csigázni, 's agyon-verní (nevet-
ve) szabad.

AZ ÉN SUGALLÓM.

Az a' kis lyányka, kit nekem
 Hogy verseim' sugallaná,
 Társúl a' Múza rendele,
 Egy csintalan, dévaj gyerek.
 Epéje nincs, de gondolatlan;
 Jámbor, szelíd, de nagy bohó;
 Enyhíteni kész a' szenvedőt,
 Az ártatlant kész védeni,
 Ha bár saját vesztével is.
 De néha rá jön a' gonosz szél,
 Elkapja egy pajkos gondolat,
 Nem bír magával, eggyre sért
 Barátot és patvarkodót.
 És, hogy ne fájjon a' döfés,
 'S enyhüljön a' seb, mellyet ejte,
 Nevetve pattantja-el nyilát;
 'S zománcz fogsort látat vele,
 És a' legbájosbb ajkakát.
 'S ezek miatt a' vett döfést
 Patvarkodója, mint barátja,
 Békével és nevetve tűri,

'S a' vett döfésnek még örül,
'S csókolja a' szép szelíd' kezét.

Nem illy szelíd az ő keze,
Ha a' félbolond 's a' félokoska
Dagálllyal járúl öelébe.
Öl akkor, és nem sért, nyila.
Nevet, mert ő szeret nevetni,
Illyenkor is, de megvetéssel,
Hogy jobban sújtson a' csapás;
'S örülve, hogy haragja néktek,
Kedvét nyilván jelentheti,
Kiknek virágít nyújtogatta.

MAGYARÁZATOK.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

NOTASZTATZAM
OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

HERCULESZHEZ.

Az utolsó sorban Epigrammatistánk Terentznek azon helyére játszik, a' hol egy Ifjú, meglátván a' Hetaera' szobájában a' Jupiter' és Danae' képét, így okoskodik: Ha ezt Isten teheté, *et quis Deus? qui templa coeli summa sonitu concutit: ego homuncio non facerem?* Eunuch. III. Sc. V. 40-43.

Szörny, monstrum, Ungeheuer, Wütherich. Szabó Dávidnak *szörnyeteg*, — és ez is jó; a' köznépnek *csuda!!!* — A' szót talán Verseghynek köszönhetjük. Szépen festi az undok dolgot.

AZ OLVASÓHOZ.

Közellakó barátjai az Írónak felakadtak a' második Distichonon, 's pálczát tör-

tek felette; mert (úgy mondják) ott az Epigrammai Múza nem *karczol*, — pedig neki csak az szabad — hanem *vad csapással sújt*. 'S kit, oh kit sújt! — a' *Publicumot!* melly néki tiszteletét kívánhatja, 's azt szorosán meg is kívánja. — A' kis Fejes elpirúlt — *salva res est!* nem teszi többé; remélni lehet javulását. De csak ez egyszer! csak még ez egyyetlen-egetyszer!! — Oszmán ő azt mondja, hogy ő nem bántja azt a' *tiszteletes* Publicumot, melly fenntebb van mint hogy elérhessék nyilai; ő egyedül azt a' tiszteletre még nem méltó, *maga Publicumát* érti és sérti, melly a' *ch* betű' hangját kimondani, a' Themisztocleszt elsyllabizálni nem tudja; melly az ő *Quae maribus solum* forma sovány, 's félő hogy egyszersmind savatlan, elementáris Epigrammájira szorúl. Ő, és az a' kinek ő ezeket sugallá, a' magok verseiket *darócznak* 's *olajnak* nevezték. A' kik daróczon 's olajon kapnak, azok, a' kik egyikére 's másikára szorúlnak, nem vehetik rossz neven, hogy *darócz-* és *olajvevőknek* mondattatnak; a' ki pedig a' Krajnyai Vásárban nem *Vevő*, hanem csak *Néző*, túl van minden bántáson. Még egy-

szer protestál az Epigrammatopoíosz' Sugallója: ő nem érti a' *Publicum Ot*, hanem a' maga *Publicum Át*, a' — daróczra 's olajra-szorulókat; 's bízik a' *tiszteletes* és *tisztelt* *Publicum'* egyenességéhez, igazságosságához, kegyességességéhez, hogy karczolgatásait sújtogatásoknak venni nem méltóztatik, — vagy inkább méltóztatik nem venni, ha mások annak venni *méltóztatnának* is.

SOLOECISMUSZ.

A' Grammatica' törvényeivel és a' szokással meg nem eggyező szóllás. — Athenának egy gyarmatja (*colonia*) Soloe vagy Soli városban telepedett-meg. Sokára nyelvek sokban különbözött az anyanép' szóllásától. Innen a' név.

SYNIZESISZ.

Két vocálisnak eggyüvé-olvasztása: *lyány, rá, ostya, gesztenye, keresztyén, innya* (innia). — A' Diphthong a' görög és deák *Metrica* szerint sem mindég vétetik

hosszúnak. Mennyivel inkább vehetjük azt rövidnek, midőn a' görög és deák szokat most nem Metricai törvények szerint ejtjük-ki.

A' V A K.

Paralogismus, tévedt, de nem *akarva-hibás* okoskodás. A' mi *akarva-hibás*, *Sophismának* mondatik a' *Logicusoknál*.

A' NEHÉZNYELVŰ.

A' *Cháriszt* és *Psychét* Kárisch és Pszikhének olvasni irtóztató dolog, 's az így-írás által a' vastag kimondást sanctionálni akarni, még irtóztatóbb. Így mondotta e azt a' kényes nyelvű Görög? Nem; de mi azt most magyarrá teszük! 'S az e *magyar* a' mi *durva*? Abban keresünk e dísz és okot a' kevélykedésre, hogy mi azt, a' mit a' görög 's deák, 's még a' német is, kimondani tud, kimondani nem tudjuk? Nem épen olyan e ez mint midőn a' német a' *Gyöngyöst* és *Györt* úgy mondja-ki a' mint tudod? vagy a' magyar

az *ich nicht*-et *ik niht*-nek? — Nem annyira ajakink vastagok, mint inkább makaeságunk szertelen; 's nem jól tanúltunk sylabizálni. A' ki ezt jól tud, ki fogja mondani a' *Themi-szto-cleszt*, és a' görög pentameternek ezen hátulsó hemistichiumát: *fémi Themisztoclea*.

Kitérünk, mert nagy szükség van reá, hogy mondattassék. — A' német theatrumon és a' jobb nevelő-házakban a' *Fürst*, *erster*, *können*, *möchte* szókat nem *Firscht*, *erschter*, *kennen* és *mechte*-nek mondják, hanem *Fürszt*, *erszter*, *können* és *möchte*. Érzi a' német, hogy nem úgy kell a' szókat ejteni mint az úczán hangzanak, hanem hogy mindenben azt kell keresni a' mi szép. A' ki elmélkedni akar és tud, látni fogja, hogy semmi nem lehet undokabb mint a' Socratesz' és Brútusz' neveiket *Szokrateschnek* és *Brútuschnak* pronunciálni. A' jelen való Epigrammák' Írója hibásnak tartja azt a' módot, melly az idegen neveket, ha egészen magyarokká nem váltak (mint *vers*, *voks*, *papiros*, 'stbb,) magyar orthographia szerént írja: (*Voltér*, *Russzó*, *Siller*, *Filozofia*, *Zsent*, *Sekszpír*, *Boaló*, *Rosfokó*). De hogy *sch*-nek ne ol-

vassa az Olvasó, hűségtelen lett a' maga törvényéhez, 's a' szók' végein azt mindég sz-szel jegyzette-meg.

ORTHOEPIA.

Helyes kimondása a' szóknak.
Vájt fülek, purgata auris. Horat.

CORRECTIO.

Puristáink megbocsátanak a' szóért. Vele élt Schiller is, kitől az Epigramma véve van. *Gedichte I. Th. Frey von Tadel zu seyn ist der niedrigste Grad und der höchste, Denn nur die Ohnmacht führt oder die Grösse dazu.*

ÍRÓI ÉRDEM.

Csín, Cultur; mert *csínos*, quod cultum est.

SZOKOTT ÉS SZOKATLAN.

Kecs, Reiz; *venustas*, lepor, *elegantia*.

A' NEO- ÉS PALAEOLOGUSZ.

Neósz, új; *Palaeósz*, régi; *lógosz*, beszéd, beszéllő.

EGGY FECSEGŐHÖZ.

Mikrologied olvassd francziásan: *Mikrolozsíd*. — *Mikrósz*, apró; *pikrósz*, kesernyész; *mákrósz*, hosszú; *makár*, boldog.

FONÁKSÁG.

A' szép Mesterségek' czélja nem *haszon*, hanem *gyönyörködtetés*. Amaz ennek még a' didacticus munkákban is subordinálva van, 's az Aesthetica kárhoztatja az olly mívet, mellyben a' tanítás inkább érezteti magát, mint a' gyönyörködtetés; noha a' kettő megállhat együtt, sőt a' kettőnek együtt is kell járniok.

Repkény, *hedera*. A' *borostyán* nevezet örökre a' *laurusé*. A' *babér* iszonyú nevével csak az fog élni, a' ki tompa érzeni, hogy a' patikai 's konyhai szókkal szép munkákban élni nem szabad.

ARBUSCULA.

Horat. Sat. l. 10. — Roscius tisztelt Színjászó vala Rómában; innen trópus-szal Arbuscula Roscia nevet kapott. — A' ki az első distichon' Synchysiszén felakad, tanulja-meg mi a' Synchysisz, 's construálja Horátnak két első sorát az Odák' III. Könyv. utolsó darabjában.

A' KÉT TERMÉSZET.

Az Aesthetica' profánusainak csak az *Természet*, a' mit testi szemeikkel látnak. Ők azt a' Festőt dicsérik, a' ki úgy festi a' képet a' hogy' azt a' tükör adja-vissza. *Füger* és *Grassy*, *Lampi* és *Kreutzinger* nekik kevésbbé talál, mint sok vászonmázoló. *Eis to kreisson!* (in pulcrius!) ezt kiáltozta a' görög Művész a' tanítványnak, 's így leve, 's csak így leve a' Vaticanói Apoll, az Antinousz, a' Mediciszek' Vénusza; így, és csak így leve 's lehet, hogy a' Gorgon' feje is isteni keccsel mosolyog, és hogy Silént és a' Faunok' statuájit gyönyörködve láthatod. „Valóban a' kép nincs is inkább szépítve, mint

„a' hogyan a' Mesterségnek szépíteni *kell*?
 „mond Conti Emília Galottiban. A' Mes-
 „terségnek a' szerént kell festeni, a' hogy'
 „a' *plasmai Természet* — ha van! a' képet
 „gondolá; azon hanyatlék nélkül, mellyet
 „az ellenkező agyag elmellőzhetetlenné
 „teszen; azon roncsolat nélkül, mellyel
 „ellene az idő kikél.“

A' SZAVAS IDIOTA.

Zugdi hírét sem hallotta az Algebrá-
 nak, 's az *a plus b*-ét úgy fogja-eggyüvé,
 mint Orbíliusza tanította syllabizálni. Így
 a' ki az új Philosophiát tanulni restel-
 lette....

AZ AVATLAN.

Czélzás Mozartnak Bájsípjára, 's egy-
 végre, végre, harmincz év után! avúlni
 kezdő Hegyaljai Gassenhauerre, mellyet
 az Aesthetica' historiájára nézve itten fel-
 jegyzünk: *Hol lakik Kend, Húgom-Assz-*
szony? — Keresztúrba. — Ki lyánya Kend,
Húgom-Asszony, Keresztúrba? — A' Bt-

*rőé vagyok én, 'S piros csizmát hordok én;
Keresztúrba! Talán nem ismer Kend? Hi-
szen velem h . . . Kend, Keresztúrba. —*
Nem rosszabb Duetto, mint soka azok-
nak, mellyeket Fortepiánóink mellett 's
az Operákban hallunk.

A' Classicusokkal nem isméretes Ol-
vasó vesse-össze Catullnak 53dik Epi-
grammáját:

*Risi nescio quem modo in corond,
Qui, cum mirifice Vatiniana
Meus crimina Calvus explicasset,
Admirans, ait haec, manusque tollens:
Di magni, salaputium disertum!*

A' BÉK Á K.

Ez az Arisztophaneszi pajkosság a'
grávis Uraktól nem kér bocsánatot, mert
tudja, hogy azt nem talál. Aristophanesz-
nél a' béka *brekekekex*-et és *koáx*-ot mond.
Ha véték volt e nem így mondani itt?

Zeüsz, Jupiter; *Poseidon*, Neptún;
a' *Sírius*, Caniculai csillag; *Anadyomene*,
a' vizekből kikelő Vénusz; *Hórák*, a' men-
nyei kapuk' őrzőji 's a' Nap' szekerének
előfutóji. Homer. Iliad. V.

A' DISTICHON' FELTALÁLÁSA.

Lássd Schillert: *Im Hexameter steigt des Springsquells flüssige Säule, Im Pentameter drauf fällt sie melodisch herab.*

FÁBCHICH.

Ez a' hív tiszteletet érdemlő Hazafi kevés kedvelést talált munkáji által az Olvasóknál. Hogy írása követőket találjon, azt az Epigrammatista nem óhajtja: de óhajtja hogy minél több Olvasója legyen olyan, a' ki azt, a' mit munkájában becsülni lehet és kell, értse.

P É C Z E L I.

Jegenye, nem *populus italica*; hanem *pinus abies*; *fenyő*, *pinus picea*; *topoly*, az a' nyár, mellynek levelei egyyik oldalokon fehérek, a' másikon setét zöldek, *Silberpappel*. *Liriodendron Tulipifera* Tulipánfa, *Platanus*, *Bignonia Catalpa*, *Acer Negundo* 's az *Acatia* már nálunk is ismertes túlvilági fák.

S Y L V E S T E R.

Pancratiastáknak azok neveztettek a' görög Athletáknál, a' kik mind az öt játékot játszották: az öklözést, futást, ugrást, tányérhajtást és birkozást; vagy a' kik inaiknak minden erejekkel játszottak.

Téjószi Költő, *Anákreon*, az Umbriai *Propertz*. Révainak kised dalaiban: *Antiqq. Literat. Hung. pag. 56.* véghetetlen csín és édesség vagyon.

Láng lebeg szép üstökén. Virg. *Aen. III. v. 682.* Ez a' láng a' Genie' képe a' Poetánál 's Festőnél.

KIS ÉS BERZSENYI.

Cyane, búzavirág; *Íon* görög neve a' tavaszi mezei-violának.

SÁROS-PATAKON,
NYOMTAT. NÁDASKAY ANDRÁS ÁLTAL.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

1978 FEB 1 51

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK